

Instytut Pamięi Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/2949,Widowisko-historyczne-Zamach-na-Kutschere-i-gra-uliczna-Najglosniejsze-akcje-Kedywu-Armii-Krajowej-Ked.html>
28.04.2024, 18:29

Widowisko historyczne „Zamach na Kutschere” i gra uliczna „Najgłośniejsze akcje Kedywu Armii Krajowej” - Warszawa, 22 lutego 2009

22 lutego 2009 roku o godzinie 12.00 w Alejach Ujazdowskich (między ul. Piękną i Al. Róż) w Warszawie odbyło się widowisko historyczne „Zamach na Kutschere”. Imprezę zorganizował warszawski oddział Instytutu Pamięi Narodowej (w ramach cyklu „Bohaterowie Warszawy”) w związku z przypadającą w bieżącym roku (1 lutego) 65 rocznicą zamachu na generała Franza Kutschere (dowódcy SS i Policji zwanego katem Warszawy). W widowisku udział wzięło Stowarzyszenie Tradycji Armii Krajowej w Warszawie, Harcerska Grupa Historyczna „Wigry”, Stowarzyszenie Historyczne „Cytadela”, GRH „Pionier 39”, Stowarzyszenie Inscenizacji Historycznych Pomerania 1945, GRH 130. Panzer-Lehr-Division, GRH Batalion Czata 49, Stowarzyszenie PSZ oraz goście.

Patronat honorowy nad inscenizacją objęła Prezydent m.st. Warszawy Hanna Gronkiewicz-Waltz. Patronat medialny objęły: TVP Warszawa, TVP Historia, Radio Warszawa i Życie Warszawy.

Widowisko zorganizowane zostało we współpracy z Urzędem m.st. Warszawy, Biurem Bezpieczeństwa Narodowego, Urzędem do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej.

W rekonstrukcji zamachu udział wzięło ponad 60 osób. Aktorzy byli ubrani w

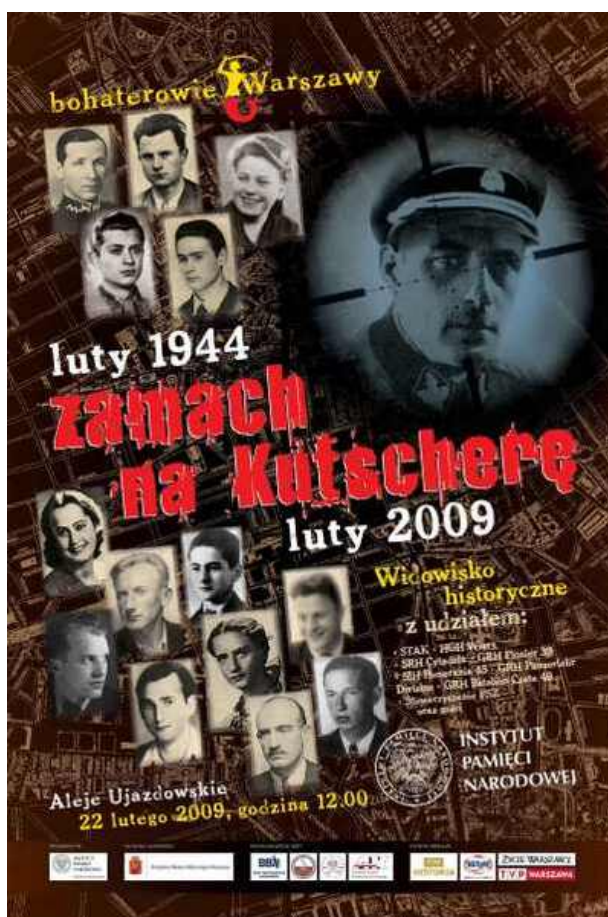

foto #21

historyczne stroje i mundury. Widowisko rozpoczęło się scenami z codziennego życia mieszkańców i krótkim wprowadzeniem narratora, dotyczącym okupowanej Warszawy 1943 roku. W Alejach Ujazdowskich pojawili się żołnierze Wehrmachtu, były uliczne łapanki i sceny „małego sabotażu”. Na ulicy spacerowały pary, jeździły przedwojenne samochody, riksze i konne dorożki. Inscenizacji towarzyszyła muzyka Carla Orffa „Carmina Burana” oraz komentarz historyczny. Akcja na Kutschere odtworzona została na podstawie relacji uczestników (szefa służby wywiadu „Parasola” chor. Aleksandra Kunickiego „Rajskiego” oraz wywiadowczyń: Hanny Szarzyńskiej-Rewskiej „Hanki”, Marii Stypułkowskiej-Chojeckiej „Kamy” i Elżbiety Dziembowskiej „Dewajtis”), których fragmenty przytoczone zostały przez narratora.

foto #20

Widowisko obejrzało około trzech tysięcy mieszkańców Warszawy. Wśród nich znalazł się mający sto jeden lat prof. Stefan Wesołowski – lekarz, który operował ciężko rannego w akcji Bronisława Pietraszewicza „Lota”, zmarłego po trzech dniach. Gośćmi specjalnymi byli: reżyser Ryszard Bugajski i aktor Olgierd Łukaszewicz, który w najnowszym filmie Ryszarda Bugajskiego „Generał „NIL” jest odtwórcą głównej roli. „To Nil był mózgiem całej operacji. On wydał rozkaz zlikwidowania Kutschery. Ale największą ofiarę ponieśli ci młodzi żołnierze. I to ich pamięci dedykowane jest to widowisko” – wyjaśnił aktor. „IPN wyszedł naprzeciw temu, co dzieje się wśród młodych ludzi. Tego młodzi pragną, widzimy z jakim entuzjazmem gromadzą pamiątki, broń, umundurowania, nawet je własnoręcznie szyją” – dodał. Uroczystość zakończyła się honorowymi salwami na cześć bohaterów, uczestników akcji oraz złożeniem wieńca pod kamieniem z tablicą upamiętniającą tamto wydarzenie.

Tego samego dnia w godzinach 9.45–12.00 została przeprowadzona gra uliczna „Najsłynniejsze akcje Kedywu Armii Krajowej”. Uczestnicy podzieleni zostali na trzy patrole. Każda z grup przeszła szlakiem jednej z akcji zrealizowanych przez Kierownictwo Dywersji Armii Krajowej w 1943 i 1944 roku w Warszawie. Pierwsza grupa przeszła trasą, którą przewożony był Jan Bytnar „Rudy” – odbity przez Bataliony Szturmowe Szarych Szeregów w ramach tzw. akcji pod Arsenałem. Druga grupa szła szlakiem akcji przeprowadzonej przez kompanię dyspozycyjną Kedywu „Agat”, w wyniku której zastrzelono Franza Kutschere. Trzeci patrol przeszedł szlakiem akcji likwidacyjnej skierowanej przeciwko sadystycznemu kierownikowi zmiany w oddziale kobiecym więzienia na Pawiaku gestapowcowi Ernestowi

Weffelsowi.

Gra toczyła się wokół pięciu lokalizacji na terenie Warszawy: Al. Szucha, Al. Ujazdowskich, Al. Róż, Placu na Rozdrożu, Parku Ujazdowskiego, ul. Długiej; Arsenał – Muzeum Archeologiczne. Wzięło w niej udział ponad 30 osób. Wszyscy dostali karty pracy zawierające polecenia dla drużyn oraz opisy poszczególnych akcji. Zadania polegały głównie na odnalezieniu i sfotografowaniu związanych z akcjami miejsc i na ustaleniu ich nazw lub funkcji obowiązujących czasie II wojny światowej. Każdy, kto ukończył grę, otrzymał album o rotmistrzu Witoldzie Pileckim.

PLIKI DO POBRANIA

[Ulotka informacyjna \(pdf, 2.47 MB\)](#)